

Aan
Van Xandra Koster, beleidsmedewerker Ieder(in)
Datum 22-07-2020
Betreft Plastic rietjes zijn (nog) van levensbelang voor mensen met een beperking

Plastic in de zee is een groot internationaal probleem. Om dat aan te pakken verbiedt de Europese Unie (EU) vanaf 2021 wegwerpplastic zoals plastic bestek, roerstaafjes en rietjes (Single use plastic richtlijn). Ieder(in) is voor schone zeeën, maar heeft er als belangenbehartiger van mensen met een beperking wel een scherpe kanttekening bij. Een groep mensen met verschillende beperkingen is van rietjes afhankelijk om te kunnen drinken. En voor deze groep is er geen goed bruikbaar alternatief voor het plastic rietje.

Internetconsultatie: input ervaringsdeskundigen

Vaak wordt bij de ontwikkeling van producten of bij het maken van plannen of wetten, van te voren niet goed nagedacht over de gevolgen die bijvoorbeeld een nieuwe wet heeft voor mensen met een beperking. Hierdoor moeten dan aan het einde van zo'n ontwerpproces dit soort belangrijke denkfouten worden gerepareerd. Dit kan via een zgn. internetconsultatie. En precies dit is bij deze wet nu ook aan de hand. Met de input van veel mensen, waaronder belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen op deze internetconsultatie, willen we bereiken dat er samen met gebruikers onderzocht gaat worden hoe mensen met een beperking geen last zullen ondervinden van deze nieuwe wet die in 2021 zal ingaan.

VN Verdrag Handicap

Het VN-verdrag Handicap verplicht landen "tot het nemen van alle relevante maatregelen, met inbegrip van wetgeving, teneinde bestaande wetten, voorschriften, gebruiken en praktijken aan te passen, of af te schaffen die discriminatie vormen van personen met een handicap;" en "bij al hun beleid en programma's rekenschap te geven van de bescherming en bevordering van de mensenrechten van personen met een handicap;" Wanneer de Single use plastic richtlijn zou worden aangenomen zonder aanpassing voor mensen met een beperking met betrekking tot de rietjes betekent dat een achteruitgang van de bestaande situatie. En dat staat haaks op de verplichtingen vanuit het VN-verdrag Handicap. Dit betekent dat plastic rietjes niet verboden mogen worden voordat er een volwaardig alternatief voor is.

Alternatieven

Op dit moment zijn er echter geen volwaardige alternatieven voor plastic rietjes beschikbaar voor mensen met een beperking. Eventuele alternatieven die er wel zijn voldoen om meerdere redenen niet zoals plastic rietjes voldoen. Plastic rietjes zijn positioneerbaar, aanpasbaar (je knipt er makkelijk een stukje af), niet allergen, hygiënisch en vormen geen verslikings- of verwondingsgevaar. Daarnaast zijn plastic rietjes in diverse vormen en maten verkrijgbaar. Mensen die afhankelijk zijn van een rietje hebben dit ook nodig als ze soep eten (dik rietje) en als ze water drinken (dun rietje). Alternatieven moeten voor al dit soort toepassingen bruikbaar zijn. Zie ook de bijgevoegde artikelen: Ieder(in) [Bijlage 1], OneWorld [Bijlage 2] en Ziek. De podcast [Bijlage 3].

Dit probleem is niet nieuw. Ieder(in), diverse ervaringsdeskundige gebruikers en vertegenwoordigers van mensen met een beperking hebben reeds veel tijd en energie gestoken in het signaleren van dit probleem en het werken aan een oplossing. Met resultaat: op 5 juni jl. reageerde Minister Hugo de Jonge op Kamervragen die hierover werden gesteld. Hierin erkende hij dat mensen met een beperking ook na de inwerkingtreding van de richtlijn zelfstandig moeten kunnen blijven drinken.

Gewenste oplossing

In het licht van het VN-Verdrag Handicap is het van belang dat in de richtlijn de groep mensen met een beperking die afhankelijk is van plastic rietjes om veilig en zelfstandig te kunnen drinken wordt opgenomen in de sectie 'Doelgroepen die door de regeling worden geraakt'. Op basis van de laatste informatie is er vertrouwen dat er ook een 'medische uitzondering' in de richtlijn wordt opgenomen. Daardoor zal het gebruik van plastic rietjes door de groep die er afhankelijk van is, mogelijk blijven tot er een volwaardig alternatief is. Belangrijk is wel, dat deze uitzondering buiten een zgn. zorgconstruct blijft.

Om bovenstaande te bereiken stelt Ieder(in) een tweesporenbeleid voor:

1. Een tijdelijke uitzonderingsclausule voor plastic rietjes (in diverse maten), zodat mensen met een beperking ook na de inwerkingtreding van de richtlijn onbelemmerd toegang hebben tot voor hen geschikte plastic rietjes. Over de wijze waarop verschillende plastic rietjes beschikbaar blijven voor deze specifieke doelgroep moet samen met gebruikers worden nagedacht. Het is van belangrijk dat een zorgconstruct wordt vermeden om gelijkwaardige deelname aan het dagelijks leven te garanderen, zoals benadrukt door de Minister. Deze clausule kan komen te vervallen wanneer er een gelijkwaardig alternatief voor de bestaande plastic rietjes is gevonden en deze alternatieven vrijelijk beschikbaar zijn voor mensen met een beperking.
2. De garantie dat de betrokken ministeries zich inspannen voor het realiseren van volwaardige alternatieven, in diverse maten, voor de huidige plastic rietjes, waarbij in alle fases van het proces ervaringsdeskundige gebruikers en hun belangenbehartigers worden betrokken. De reden dat de huidige alternatieven geen passend alternatief zijn is dat ze nooit bedoeld zijn als alternatief en dat mensen met een beperking ook niet betrokken zijn bij de ontwikkeling ervan.

Daarbij dient het te ontwikkelen alternatief ook goed te zijn voor het milieu. [Zie de link in bijlage 1 naar het artikel van het vakblad afval.]

Bijlage 1: <https://iederin.nl/gezocht-volwaardig-alternatief-voor-plastic-rietje/>

Bijlage 2: <https://www.oneworld.nl/lezen/opinie/stop-het-verbod-op-plastic-rietjes/>

Bijlage 3: <https://ziekdepodcast.nl/2020/02/11/rietjes-zijn-van-levensbelang/>

Met vriendelijke groet,
Xandra Koster,
Beleidsmedewerker Ieder(in)